UNIVERSITY OF COPENHAGEN

Københavns Universitet

Fiskeriets økonomi 2017

fiskeforarbejdning

Nielsen, Rasmus; Ståhl, Lisa

Publication date:
2017

Document version
Også kaldet Forlagets PDF

Citation for published version (APA):
Nielsen, R., & Ståhl, L., (2017). *Fiskeriets økonomi 2017: fiskeforarbejdning*, 17 s., IFRO Udredning Nr. 2017/26

Download date: 07. Oct. 2026

INSTITUT FOR FØDEVARE- OG RESSOURCEØKONOMI
KØBENHAVNS UNIVERSITET

IFRO Udredning

Fiskeriets økonomi 2017: Fiskeforarbejdning

Rasmus Nielsen
Lisa Ståhl

2017 / 26

IFRO Udredning 2017 / 26

Fiskeriets økonomi 2017: Fiskeforarbejdning

Forfattere: Rasmus Nielsen, Lisa Ståhl

Faglig kvalitetssikring: Jesper Levring Andersen

Udarbejdet i henhold til aftalen mellem Institut for Fødevare- og Ressourceøkonomi og Miljø- og Fødevareministeriet om forskningsbaseret myndighedsberedskab.

Udgivet december 2017

Se flere myndighedsaftalte udredninger på www.ifro.ku.dk/publikationer/ifro_serier/udredninger/

Institut for Fødevare- og Ressourceøkonomi
Københavns Universitet
Rolighedsvej 25
1958 Frederiksberg
www.ifro.ku.dk

Indhold

Forord 2

Sammenfatning 3

Den økonomiske situation i fiskeforarbejdningsindustrien 5
- Datagrundlag og metode 5
- Forarbejdningssektorens struktur 6
- Udvikling i produktion og økonomi 7
  - Produktion 8
  - Bruttoindtægt 9
  - Driftsomkostninger 12
  - Indtjening 13
  - Arbejdskraftaflønning 13
  - Kapitalaflønning 14
  - Rentabilitet 15

Anvendelse af data på EU-plan 16

Referencer 17

Forord

I denne publikation beskrives den økonomiske situation i fiskeforarbejdningsindustrien fra 2012 til 2016, herunder analyseres sektorens struktur, produktion og økonomi.

Denne rapport har tidligere været en del af Institut for Fødevare- og Ressourceøkonomis (IFRO) årlige udgivelse Fiskeriets Økonomi, men kapitlet er blevet udgivet særskilt fra 2013 til 2016. Fremover vil den økonomiske situation i fiskeforarbejdningsindustrien blive udgivet som en selvstændig rapport uafhængigt af resten af indholdet i Fiskeriets Økonomi.

Analysen tager, som i tidligere års publikationer, udgangspunkt i en korrigeret underbrancheinddeling i forhold til Danmarks Statistiks opdeling af fiskeforarbejdningsindustrien, som er detaljeret beskrevet i Fiskeriets Økonomi 2006. Antallet af underbrancher, der præsenteres, er afhængig af de diskretionshensyn som er gældende for individdata i Danmarks Statistik. Analysen tager udgangspunkt i en artsbaseret opdeling af virksomhederne, hvilket har givet mulighed for at opdele fiskeforarbejdningsindustrien på følgende underbrancher: Torske- og fladfisk, Sild og makrel, Rejer og muslinger, Laksefisk, Blandet forarbejdning samt Fiskemel og -olie.

I udarbejdelsen er der lagt vægt på, at indsamlingen af data sker i overensstemmelse med de vedtagne forordninger om indsamling af økonomiske data[1)] på EU-plan. Dette gør det muligt at anvende de aggregerede data i forbindelse med Danmarks forpligtelse til at levere økonomiske data for fiskeforarbejdningsindustrien til EU samt udarbejde af den dertilhørende økonomiske rapport. Arbejdet i EU-regi ledes af EU-Kommissionens rådgivende videnskabelige komite (STECF), og rapporter kan findes på STECF's hjemmeside.

På baggrund af de indsamlede data beskriver rapporten de seneste års udvikling i fiskeforarbejdningssektorens struktur, beskæftigelse, produktion og økonomi.

[1] Rådets forordning (EF) Nr. 1543/2000 af 29. juni 2000 EØF-Tidende nr. L 176/1 og Kommissions forordning (EF) Nr. 1639/2001 af 25. juli 2001 EØF-Tidende nr. L 222/53.

Sammenfatning

Den danske fiskeforarbejdningsbranche i tal

Omsætning på 10,6 mia. kr. og 418.000 ton fisk

Den danske fiskeforarbejdningsbranche producerede i 2016 418.000 ton fiskeprodukter til en værdi af 10,6 mia. kr. Der produceredes primært fiskemel og -olie, som udgjorde 60 procent af mængden i 2016. Forarbejdningen af konsumfisk udgjorde dog 73 procent af branchens samlede produktionsværdi og bruttoindtægt.

0,5 procent af BNP og 2 procent af vareeksporten

Branchens samlede produktionsværdi udgjorde i 2016 0,5 procent af BNP[2], og eksporten af forarbejdede fiskeprodukter udgjorde 2 procent (13,3 mia. kr.) af den danske vareeksport (609 mia. kr.[3]) samt 56 procent af fiskeeksporten. Af dette udgjorde produkter af konsumarter 9,6 mia. kr. og fiskemel og -olie 3,6 mia. kr. Til sammenligning eksporteredes uforarbejdede fisk for 10,6 mia. kr.[4]

100 fiske-forarbejdnings-firmaer og 3.028 fuldtidsbeskæftigede

Baseret på de senest tilgængelige tal fra 2014 var der i 2014 i alt 100 firmaer i den danske fiskeforarbejdningssektor, hvoraf 94 forarbejdede konsumfisk og 6 industrifisk. Tilsammen beskæftigede fiskeforarbejdningssektoren 3.028 fuldtidsbeskæftigede.

Faldende antal beskæftigede og firmaer

Den strukturelle udvikling i fiskeforarbejdningssektoren er karakteriseret ved et fald i antallet af fuldtidsbeskæftigede fra 5.302 til 3.028 fra 2002 til 2014, mens antallet af firmaer faldt fra 123 til 100. Den gennemsnitlige størrelse på firmaerne målt ved antallet af fuldtidsbeskæftigede er således faldet fra 43 til 30 per arbejdssted.

Underbranchen Fiskemelsfabrikker er den største

Underbranchen Fiskemelsfabrikker er omsætningsmæssigt den største med 4,1 mia. kr. (bruttoindtægt). Fiskemelsfabrikkerne beskæftiger 272 fuldtids-ansatte. Underbranchen Laksefisk med 1.017 fuldtidsbeskæftigede er omsætningsmæssigt den næststørste med en omsætning på 3,7 mia. kr. Derefter følger underbranchen Rejer og muslinger med en omsætning på 2,7 mia. kr. og 277 fuldtidsbeskæftigede, Torske- og fladfisk med en omsætning på 1,8 mia. kr. og 500 fuldtidsbeskæftigede, Sild og makrel med 1,6 mia. kr. i omsætning og 539 fuldtidsbeskæftigede samt Blandet forarbejdning med en omsætning på 1,1 mia. kr. og 424 fuldtidsbeskæftigede.

Høj rentabilitet i underbranchen Rejer og muslinger i 2014

Rentabiliteten var i 2014 størst i underbrancherne Rejer og muslinger, Fiskemelsfabrikker og Torske- og fladfisk med en forrentning på henholdsvis 44, 34 og 23 procent af kapitalapparatets værdi. Herefter fulgte under-branchen Laksefisk med en rentabilitet på 18 procent og Sild og makrel med 14 procent. Blandet forarbejdning i 2014 havde en lav rentabilitet sammen-lignet med et alternativafkast på 7 procent. Underbranchen Rejer og

[2] BNP var i 2016 2.064,8 mia. kr. (Danmarks Statistik, 2017a)
[3] Ekskl. skibe, fly, brændsel etc. (Danmarks Statistik, 2017b)
[4] Landbrugs- og Fiskeristyrelsen (2017)

muslinger har således en relativt høj rentabilitet, hvorimod underbranchen Blandet forarbejdning havde en lav rentabilitet i forhold til alternativafkastet.

Udvikling i 2015-2016

Produktionen af konsumfisk steg med 1 procent i 2016 i forhold til 2015, mens produktionen af fiskemel og -olie faldt fra 2015 til 2016 med 12 procent. I 2016 steg produktionen baseret på torskefisk, fladfisk, sild, makrel samt andre arter i forhold til 2015, mens produktionen baseret på laksefisk, rejer og muslinger faldt.

Den økonomiske situation i fiskeforarbejdningsindustrien

Datagrundlag og metode

Data

Grundlaget for analysen er en række data indsamlet af Danmarks Statistik og viderebearbejdet af Institut for Fødevare- og Ressourceøkonomi (IFRO). De primært anvendte datakilder er den generelle erhvervsstatistik, regnskabsstatistik og Industriens salg af varer.

Underbrancher

Analysen foretages på underbrancher, hvor de enkelte firmaer er placeret efter deres vareproduktion fordelt på arter og produktform. Grundlaget for underbrancheinddelingen er beskrevet i Fiskeriets Økonomi 2006.

Danmarks Statistik opdeler fiskeindustrien i tre branchegrupper

Danmarks Statistik fordeler den danske fiskeindustri på tre branchegrupper efter firmaernes vareproduktion: Fiskehermetik-, fiskefars- og fiskefiletfabrikker, Røgning og saltning af fisk m.v. samt Fiskemelsfabrikker. I forbindelse med analysearbejdet af den danske forarbejdningsindustri har IFRO opdelt branchegrupperne yderligere. Underbrancheinddelingen er baseret på statistikken Industriens salg af varer fra 2012 til 2016, mens den økonomiske analyse er baseret på regnskabsstatistikken for årene 2012 til 2014 opgjort af Danmarks Statistik.

IFRO opdeler branchegrupperne efter art og produktform

Som det første kriterium for underbrancherne anvendes de fiskearter, som forarbejdes i de enkelte firmaer. Dernæst fordeles firmaerne efter produktformen af deres vareproduktion. IFRO har anvendt de samme principper for underbrancheinddelingen som i Fiskeriets Økonomi 2006-2016, korrigeret for de muligheder eller begrænsninger nyere data giver:

- Torske- og fladfisk
- Sild og makrel
- Rejer og muslinger
- Laksefisk
- Blandet forarbejdning
- Fiskemel og –olie

Anvendelsen af artskriteriet er relevant, da de enkelte underbrancher har en høj andel af deres vareproduktion baseret på hovedarten, jævnfør tabel 1. De enkelte underbrancher fremstår som relativt specialiserede i forhold til de arter, som de forarbejder. For flere af underbrancherne udgør hovedartens andel op mod 80 procent af den samlede vareproduktion. De mest specialiserede konsumunderbrancher ses at være Laksefisk, Sild og makrel og Rejer og muslinger, som har en andel på henholdsvis 78, 77 og 76 procent af

de respektive arter. Fiskemelsfabrikkerne opnår en andel på 100 procent, da deres produkter udelukkende er baseret på industrifisk og fiskeaffald.

Tabel 1 **Andel (%) af vareproduktion baseret på fiskearter for underbrancher, 2016**

	Torske- og fladfisk	Sild og makrel	Rejer og muslinger	Lakse-fisk	Andre arter	Industri-fisk	I alt
Torske- og fladfisk	**64**	0	1	16	19	0	100
Sild og makrel	1	**77**	0	17	3	2	100
Rejer og muslinger	2	0	**76**	12	9	0	100
Laksefisk	2	15	1	**78**	4	0	100
Blandet forarbejdning	0	**50**	10	3	**36**	0	100
Fiskemel og -olie	0	0	0	0	0	**100**	100

Kilde: Baseret på Industriens salg af varer, Danmarks Statistik.

Forarbejdningssektorens struktur

Underbrancher har en homogen produktion

Sammenholdes produktformen af varerne i de enkelte underbrancher, som er det andet kriterium for placeringen i underbrancher, er der også her en høj grad af specialisering. Flere af underbrancherne har således en stor andel af deres vareproduktion placeret i en enkelt produktgruppe, jævnfør tabel 2.

Tabel 2 **Andel af vareproduktionen på produktformer for underbrancher, 2016**

	Fersk filet	Frosset filet	Røget, saltet og tørret	Tilberedt og kon-serveret	I alt
Torske- og fladfisk	24	13	9	**53**	100
Sild og makrel	0	2	9	**89**	100
Rejer og muslinger	0	0	14	**86**	100
Laksefisk	**28**	15	**53**	3	100
Blandet forarbejdning	10	2	14	**74**	100
Fiskemel og -olie	0	0	0	**100**	100

Kilde: Baseret på Industriens salg af varer, Danmarks Statistik.

Den endelige opdeling af firmaer i den danske fiskeindustri på underbrancher for 2014 ser ud som vist i tabel 3.

Udviklingen i antallet af firmaer og fuldtidsbeskæftigede over perioden fra 2002 til 2014 viser, at der har været et betydeligt fald i antallet af fuldtidsbeskæftigede, mens antallet af firmaer er faldet med knap en femtedel, som det fremgår af figur 1.

Tabel 3 **Antal firmaer og fuldtidsbeskæftigede, 2012-2014**

	Firmaer			Beskæftigede		
	2012	2013	2014	2012	2013	2014
Torske- og fladfisk	11	11	11	544	431	500
Sild og makrel	10	9	10	447	426	539
Rejer og muslinger	10	11	10	404	394	277
Laksefisk	41	39	39	845	901	1.017
Blandet forarbejdning	29	28	24	474	511	424
Konsum i alt	**101**	**98**	**94**	**2.714**	**2.663**	**2.756**
Fiskemelsfabrikker	5	5	6	262	356	272
I alt	**106**	**103**	**100**	**2.975**	**3.019**	**3.028**

Kilde: Baseret på Danmarks Statistiks Regnskabsstatistik.

Antallet af firmaer og fuldtidsbeskæftigede faldt

I 2014 var der 100 firmaer, hvilket var et fald på 23 virksomheder i forhold til 2002. Antallet af fuldtidsbeskæftigede i industrien faldt fra 5.302 i 2002 til 3.028 i 2014. Den gennemsnitlige størrelse på firmaerne målt ved antallet af fuldtidsbeskæftigede faldt fra 43 til 30 per firma, mens den samlede beskæftigelse udviste et fald på 43 procent fra 2002 til 2014.

Figur 1 **Udviklingen i antallet af firmaer og fuldtidsbeskæftigede, 2002-2014**

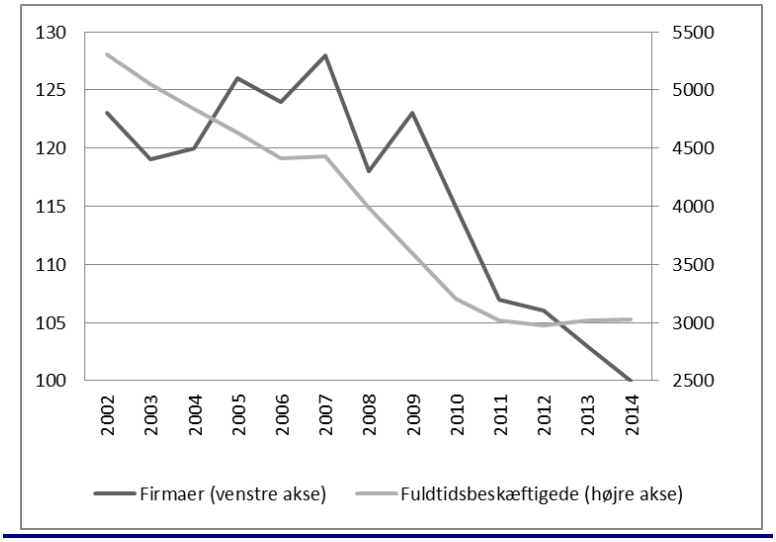

Kilde: Danmarks Statistik Regnskabs- og Erhvervsbeskæftigelsesstatistik

Udvikling i produktion og økonomi

I det følgende gennemgås fiskeforarbejdningssektorens produktion for årene 2012 til 2016 baseret på industriens salg af varer fra Danmarks Statistik, mens økonomien alene præsenteres for årene 2012 til 2014, da nyere regnskabsstatistik ikke eksisterer.

Produktion

Produktionen af de vigtigste anvendte fiskearter er angivet i tabel 4.

Tabel 4	Produktion fordelt på anvendt fiskearter (tons)				
	2012	2013	2014	2015	2016
Laksefisk	36.050	28.696	39.484	38.437	36.433
Torskefisk	27.511	28.482	25.857	25.369	27.522
Rejer	16.283	16.941	16.185	15.216	12.976
Sild	46.893	49.444	51.435	49.956	50.433
Fladfisk	655	1.058	629	562	638
Makrel	12.195	10.701	10.822	11.341	11.468
Muslinger	4.446	9.742	5.679	5.081	4.560
Andre	21.740	23.324	21.047	21.642	26.040
Konsum i alt	**165.773**	**168.387**	**171.137**	**167.605**	**170.070**
Industrifisk	278.500	301.165	280.993	281.751	247.599
I alt	**444.273**	**469.552**	**452.130**	**449.356**	**417.670**

Kilde: Baseret på Industriens salg af varer, Danmarks Statistik.

Uændret produktion af konsumfisk, mens industrifisk steg med 12 procent

Den totale produktion baseret på konsumfisk var i 2016 på 170.070 tons, hvilket er en stigning på 1 procent i forhold til 2015. Produktionen af fiskemel og -olie var på 247.599 tons, hvilket svarer til et fald i produktionsniveauet fra 2015 på 12 procent. Produktionen af fiskemel og -olie er normalt svingende fra år til år, blandt andet som følge af svingende tilførsler af tobis, brisling og sperling.

Produktion af andre konsumarter steg 20 procent i 2016

Produktionen af Torskefisk, Fladfisk, Makrel og Andre arter oplevede en mindre fremgang i produktionen fra 2015 til 2016. Andre arter oplevede den største relative fremgang på 20 procent.

Produktionen af de øvrige arter faldt

Laksefisk, Rejer og Muslinger oplevede alle en tilbagegang, hvor den mest markante tilbagegang var for Rejer, hvor produktionen faldt med 2,2 tusind tons svarende til at fald på 15 procent.

Fra 2012 til 2016 faldt produktionen 6 procent

Set over hele perioden 2012 til 2016 er konsumproduktionen steget med 3 procent, mens produktionen af industrifisk er faldet med 11 procent, hvilket samlet set gav en nedgang i produktionen på 6 procent. Fordelt på enkelte arter oplevede Andre arter den største fremgang på 20 procent, mens Rejer oplevede den største tilbagegang med 20 procent. Produktionen af de øvrige arter har været relativ stabil over perioden.

Produktionen er angivet på produktformer i tabel 5.

Produktformerne Fersk filet, Tilberedte og konserverede varer samt Fiskemel og -olie oplevede alle en tilbagegang på henholdsvis 5, 1 og 12 procent, mens de øvrige, Frosset filet samt Røgede, saltede og tørrede produkter oplevede en fremgang på 10 procent og 13 procent i produktionen fra 2015 til 2016.

Tabel 5	Produktion fordelt på produktformer (tons)				
	2012	2013	2014	2015	2016
Fersk filet	28.255	25.768	29.633	26.134	24.858
Frosset filet	11.057	14.785	14.991	12.515	13.758
Røget, saltet og tørret	28.161	26.750	29.837	27.143	30.571
Tilberedt og konserveret	98.300	101.084	96.675	101.812	100.883
Konsum i alt	**165.773**	**168.387**	**171.137**	**167.605**	**170.070**
Fiskemel og -olie	278.500	301.165	280.993	281.751	247.599
I alt	**444.273**	**469.552**	**452.130**	**449.356**	**417.670**

Kilde: Baseret på Industriens salg af varer, Danmarks Statistik.

Faldende produktion af fersk filet øger forarbejdningsgraden fra 2012 til 2016

Over hele perioden 2012 til 2016 steg produktionen af Frosset filet, Røgede produkter samt Tilberedte- og konserverede varer med henholdsvis 24, 9 og 3 procent, mens Fersk filet oplevede en tilbagegang på 12 procent. Set over hele perioden er forarbejdningsgraden øget en smule, idet andelen af mere forarbejdede varer i form af røgede og konserverede produkter er steget fra 76 til 77 procent af den samlede konsumproduktion.

I tabel 6 vises produktionen fordelt på underbrancher.

Tabel 6	Produktion fordelt på underbrancher (tons)				
	2012	2013	2014	2015	2016
Torske- og fladfisk	34.195	31.413	31.519	31.407	39.835
Sild og makrel	55.372	53.588	58.314	57.903	34.186
Rejer og muslinger	21.926	28.077	22.010	20.317	18.762
Laksefisk	36.837	33.875	43.749	42.558	36.981
Blandet forarbejdning	20.129	23.663	17.625	17.809	42.084
Konsum i alt[5]	**168.459**	**170.617**	**173.216**	**169.995**	**171.848**
Fiskemelsfabrikker	275.814	298.935	278.913	279.361	245.821
I alt	**444.273**	**469.552**	**452.130**	**449.356**	**417.670**

Kilde: Baseret på Industriens salg af varer, Danmarks Statistik.

Produktionen fordelt på underbrancher er præget af flere brancheskift

Produktionen fordelt på underbrancher er i 2016 påvirket af, at flere virksomheder har foretaget et brancheskift. Dette påvirker specielt branchen Sild og makrel, hvor en større virksomhed er skiftet til branchen Blandet forarbejdning. Yderligere er der virksomheder som er gået fra branchen Laksefisk til Torske- og fladfisk, hvilket gør en sammenligning mellem brancherne i tidligere år og 2016 vanskelig.

Bruttoindtægt

Bruttoindtægten består af salgsværdien af egen produktion, engrossalg, videresalg af produkter, forøgelse af varelagre samt andre driftsindtægter.

Gennemsnitlige afsætningspriser fordelt på arter

Produktionsværdien bestemmes af produktionen, samt af udvikling i afsætningspriserne. I tabel 7 er udviklingen i de gennemsnitlige afsætningspriser fordelt på fiskearter vist.

[5] Forskellen mellem tabel 5 og 6 skyldes, at en mindre del af produktionen af fiskemel og -olie indgår i konsumbrancherne.

Tabel 7	Gennemsnitlig afsætningspris fordelt på anvendt fiskeart (kr./kg)				
	2012	2013	2014	2015	2016
Laksefisk	50,82	63,24	66,03	68,45	79,93
Torskefisk	32,99	33,01	34,04	37,10	37,90
Rejer	66,96	66,12	70,15	94,34	90,71
Sild	24,22	22,89	20,71	21,84	23,63
Fladfisk	94,59	70,39	102,62	109,31	106,10
Makrel	41,24	38,57	37,10	34,27	33,21
Muslinger	24,46	13,32	30,40	30,73	32,54
Andre	40,56	36,95	38,59	39,05	34,69
Gennemsnit konsum	**39,34**	**38,52**	**41,72**	**45,05**	**46,01**
Industrifisk	9,23	10,63	9,61	10,76	11,41
Gennemsnit	**20,46**	**20,63**	**21,76**	**23,55**	**25,50**

Kilde: Baseret på Industriens salg af varer, Danmarks Statistik.

I tabel 8 er den gennemsnitlige afsætningspris for de forskellige produktformer vist.

Tabel 8	Gennemsnitlig afsætningspris fordelt på produktformer (kr./kg)				
	2012	2013	2014	2015	2016
Fersk filet	35,66	39,99	39,97	45,84	52,52
Frosset filet	28,03	27,65	34,33	41,53	49,74
Røget, saltet og tørret	53,70	52,97	63,63	69,85	69,74
Tilberedt og konserveret	37,55	35,91	36,63	38,66	36,70
Konsum i alt	**39,34**	**38,52**	**41,72**	**45,05**	**46,01**
Fiskemel og –olie	9,23	10,63	9,61	10,76	11,41
I alt	**20,46**	**20,63**	**21,76**	**23,55**	**25,50**

Kilde: Baseret på Industriens salg af varer, Danmarks Statistik.

Produktionsværdi på fiskeart og produktform

På grundlag af produktionen og afsætningspriserne opgjort i løbende priser fremkommer produktionsværdien. Produktionsværdierne fordelt på henholdsvis fiskearter og produktformer er vist i tabel 9 og 10.

Tabel 9	Produktionsværdi fordelt på anvendt art (mio. kr.)				
	2012	2013	2014	2015	2016
Laksefisk	1.832	1.815	2.607	2.631	2.912
Torskefisk	908	940	880	941	1.043
Rejer	1.090	1.120	1.135	1.436	1.177
Sild	1.136	1.132	1.065	1.091	1.192
Fladfisk	62	74	65	61	68
Makrel	503	413	401	389	381
Muslinger	109	130	173	156	148
Andre	882	862	812	845	903
Konsum i alt	**6.521**	**6.486**	**7.139**	**7.550**	**7.824**
Industrifisk	2.570	3.201	2.701	3.032	2.825
I alt	**9.091**	**9.687**	**9.840**	**10.582**	**10.649**

Kilde: Baseret på Industriens salg af varer, Danmarks Statistik.

Den totale produktionsværdi steg med 1 procent fra 2015 til 2016

Den samlede produktionsværdi af konsumfisk udgjorde 7,8 mia. kr. i 2016, hvilket var en stigning på 274 mio. kr. svarende til 4 procent i forhold til 2015. Produktionsværdien af industrifisk faldt med 207 mio. kr. svarende til 7 procent. Den totale produktionsværdi steg således med 67 mio. kr. eller 1 procent.

Tabel 10 Produktionsværdi delt på produktformer (mio. kr.)

	2012	2013	2014	2015	2016
Fersk filet	1.008	1.031	1.184	1.198	1.305
Frosset filet	310	409	515	520	684
Røget, saltet og tørret	1.512	1.417	1.898	1.896	2.132
Tilberedt og konserveret	3.692	3.629	3.542	3.937	3.702
Konsum i alt	**6.521**	**6.486**	**7.139**	**7.550**	**7.824**
Fiskemel og -olie	2.570	3.201	2.701	3.032	2.825
I alt	**9.091**	**9.687**	**9.840**	**10.582**	**10.649**

Kilde: Baseret på Industriens salg af varer, Danmarks Statistik.

Fremgang i produktionsværdi for konsumprodukter

Den samlede produktionsværdi steg for produktformerne Fersk filet, Frosset filet og Røget, mens produktformen Tilberedt og konserveret oplevede et fald fra 2015 til 2016.

Værdien for fiskemel og -olie faldt

Produktionsværdien af fiskemel og -olie var i 2016 i alt 2,8 mia. kr. svarende til et fald i produktionsværdien på 7 procent.

I tabel 11 vises den totale bruttoindtægt for den samlede forarbejdningsbranche for årene 2012 til 2014. Salg af egenproduktion svarer til produktionsværdien, mens Engrossalg dækker salg af handelsvarer, samt salg af ikke forarbejdet fersk og frosset fisk.

Tabel 11 Total bruttoindtægt (mio. kr.)

	2012	2013	2014
Salg af egenproduktion	9.091	9.687	9.840
Engrossalg	3.975	3.970	4.404
Forøgelse af varelagre	94	-240	16
Andre driftsindtægter	88	654	700
I alt	**13.248**	**14.071**	**14.959**

Kilde: Baseret på Danmarks Statistiks Regnskabsstatistik.

Bruttoindtægten i 2014 var 13 procent højere end i 2012

Den totale bruttoindtægt var i 2014 på 15,0 mia. kr., hvilket var 6 procent eller 888 mio. kr. højere end i 2013. Fra 2012 til 2014 steg bruttoindtægten med 1.711 mio. kr., hvilket var en stigning på 13 procent. Både salget af egenproduktion og engrossalget steg fra 2012 til 2014.

Udviklingen i bruttoindtægten for de seks underbrancher er vist i tabel 12.

Bruttoindtægten faldt for konsum og steg for fiskemel

Bruttoindtægten steg i konsumindustrien med 1.284 mio. kr. svarende til 13 procent fra 2013 til 2014, mens bruttoindtægten for fiskemelsfabrikkerne faldt med 396 mio. kr. eller 9 procent.

Tabel 12	Bruttoindtægt fordelt på brancher (mio. kr.)		
	2012	2013	2014
Torske- og fladfisk	1.431	1.954	1.790
Sild og makrel	1.779	1.575	1.562
Rejer og muslinger	2.855	2.063	2.670
Laksefisk	2.617	2.610	3.736
Blandet forarbejdning	1.491	1.401	1.128
Konsum i alt	**10.174**	**9.602**	**10.886**
Fiskemelsfabrikker	3.074	4.469	4.073
I alt	**13.248**	**14.071**	**14.959**

Kilde: Baseret på Danmarks Statistik Regnskabsstatistik.

Fremgang for Rejer og muslinger og Laksefisk

Ser man på udviklingen mellem 2013 og 2014 oplevede kun underbrancherne Rejer og muslinger og Laksefisk fremgang i bruttoindtægten, mens alle øvrige underbrancher oplevede en tilbagegang.

Driftsomkostninger

Driftsomkostningerne udgøres af indkøb af råvarer, indkøb af handelsvarer til direkte videresalg (engrossalg), energi og andre ordinære omkostninger. Driftsomkostningerne inkluderer således ikke omkostninger til aflønning af arbejdskraft og kapital.

De totale driftsomkostninger for forarbejdningsindustrien er angivet i tabel 13.

Tabel 13	Totale driftsomkostninger (mio. kr.)		
	2012	2013	2014
Køb af råvarer	7.908	8.850	9.201
Engrossalg	1.860	2.357	2.261
Energi	203	244	254
Andre ordinære udgifter	1.367	930	1.119
I alt	**11.338**	**12.381**	**12.834**

Kilde: Baseret på Danmarks Statistik Regnskabsstatistik.

Totale drifts-omkostninger steg fra 2013 til 2014

Driftsomkostningerne var i 2014 på 12,8 mia. kr., hvilket svarer til en forøgelse på 4 procent i forhold til 2013. De stigende udgifter skyldes især, at udgifterne til køb af råvarer steg mellem 2013 og 2014. Stigningen var på 4 procent.

Udviklingen i de totale driftsomkostninger er angivet i tabel 14 for de seks underbrancher.

Stigende drifts-omkostninger for konsum og fiskemel

Driftsomkostningerne steg for konsumindustrien med 1.199 mio. kr., svarende til 15 procent, mens driftsomkostningerne for fiskemelsfabrikkerne faldt med 746 mio. kr. eller 17 procent fra 2013 til 2014. Fra 2012 til 2014 steg driftsomkostningerne for konsumindustrien med 785 mio. kr., mens driftsomkostningerne for fiskemelsfabrikkerne steg med 711 mio. kr.

Tabel 14	Totale driftsomkostninger fordelt på brancher (mio. kr.)		
	2012	2013	2014
Torske- og fladfisk	1.227	1.657	1.506
Sild og makrel	1.460	1.224	1.234
Rejer og muslinger	2.330	1.717	2.302
Laksefisk	2.212	2.256	3.240
Blandet forarbejdning	1.219	1.178	951
Konsum i alt	**8.447**	**8.033**	**9.232**
Fiskemelsfabrikker	2.891	4.348	3.602
I alt	**11.338**	**12.381**	**12.834**

Kilde: Baseret på Danmarks Statistiks Regnskabsstatistik.

Indtjening

Definition af indtjening

Fiskeforarbejdningssektorens indtjening er defineret som bruttoindtægten fratrukket alle driftsomkostninger (eksklusive aflønning af arbejdskraft og kapital). Indtjeningen belyser, hvor meget der er til aflønning af produktionsfaktorerne arbejdskraft og kapital. Indtjeningen for de seks underbrancher er angivet i tabel 15.

Tabel 15	Indtjening fordelt på brancher (mio. kr.)		
	2012	2013	2014
Torske- og fladfisk	204	297	284
Sild og makrel	320	350	328
Rejer og muslinger	525	345	368
Laksefisk	405	354	496
Blandet forarbejdning	272	223	177
Konsum i alt	**1.727**	**1.569**	**1.654**
Fiskemelsfabrikker	183	121	471
I alt	**1.910**	**1.690**	**2.125**

Kilde: Baseret på Danmarks Statistik Regnskabsstatistik.

Indtjeningen i konsumindustrien steg

Den totale indtjening i konsumindustrien var knap 1,7 mia. kr., hvilket var 85 mio. kr. højere end i 2013. I forhold til 2012 faldt indtjeningen med 73 mio. kr. svarende til 4 procent.

Fiskemelsfabrikkernes indtjening steg med hele 350 mio. kr.

Indtjeningen i fiskemelsfabrikkerne steg med henholdsvis 288 mio. kr. og 350 mio. kr., i forhold til årene 2012 og 2013.

Arbejdskraftaflønning

Definition af arbejdskraftaflønning

I industriens arbejdskraftaflønning indgår omkostninger til lønninger, gager, pensioner og social sikring. Arbejdskraftaflønningen fremgår af tabel 16.

Aflønning af arbejdskraften i konsumindustrien var 1,0 mia. kr. i 2014, hvilket var en stigning på 90 mio. kr. i forhold til 2013. Arbejdskraftaflønningen var i fiskemelsfabrikkerne på 195 mio. kr. i 2014 svarende til en forøgelse på 12 mio. kr. i forhold til 2013.

Tabel 16 Omkostninger til aflønning af arbejdskraft fordelt på brancher (mio. kr.)

	2012	2013	2014
Torske- og fladfisk	130	162	175
Sild og makrel	211	198	221
Rejer og muslinger	139	103	105
Laksefisk	305	311	398
Blandet forarbejdning	196	182	148
Konsum i alt	**981**	**956**	**1.046**
Fiskemelsfabrikker	131	183	195
I alt	**1.111**	**1.139**	**1.241**

Kilde: Baseret på Danmarks Statistiks Regnskabsstatistik.

Aflønningen steg fra 2012 til 2014

Fra 2013 til 2014 steg aflønningen af arbejdskraft med 102 mio. kr., mens den siden 2012 er steget med 130 mio. kr. eller 12 procent.

Kapitalaflønning

Definition af kapitalaflønning

Trækkes aflønningen af arbejdskraft fra indtjeningen, fås hvad, der er tilbage til aflønning af kapitalapparatet, det vil sige til betaling af renter på lån. Kapitalaflønningen kan måles med og uden afskrivninger, det vil sige faldet i værdi af investeringerne. Bruttooverskuddet er defineret som indtjening fradraget aflønning af arbejdskraft, mens der i nettooverskuddet herudover er fradraget afskrivninger. Bruttooverskuddet angiver således, hvad der er tilbage til aflønning af kapital og dækning af afskrivninger, hvor nettooverskuddet alene angiver, hvad der er tilbage til kapitalaflønning.

Bruttooverskuddet fordelt på brancher er vist i tabel 17.

Tabel 17 Bruttooverskud fordelt på brancher (mio. kr.)

	2012	2013	2014
Torske- og fladfisk	74	134	110
Sild og makrel	108	153	108
Rejer og muslinger	387	242	263
Laksefisk	100	43	98
Blandet forarbejdning	77	41	29
Konsum i alt	**746**	**613**	**608**
Fiskemelsfabrikker	53	-61	276
I alt	**799**	**551**	**884**

Kilde: Baseret på Danmarks Statistiks Regnskabsstatistik.

Voksende bruttooverskud i fiskemelsfabrikkerne

Bruttooverskuddet udgjorde 608 mio. kr. i konsumindustrien svarende til et fald på 5 mio. kr. i forhold til 2013. Fiskemelsfabrikkernes bruttooverskud steg med hele 337 mio. kr. Samlet set steg bruttooverskuddet med 333 mio.

kr. svarende til 60 procent fra 2013 til 2014.

Afskrivninger

De samlede afskrivninger omfatter både afskrivninger og nedskrivninger på materielle og immaterielle aktiver.

Nettooverskud

Fradrages afskrivninger fra bruttooverskuddet opnås nettooverskuddet, det vil sige, hvad der er tilbage alene til aflønning af kapitalen. Dette fremgår af tabel 18 fordelt på underbrancher.

Tabel 18 Nettooverskud fordelt på brancher (mio. kr.)

	2012	2013	2014
Torske- og fladfisk	59	99	86
Sild og makrel	61	106	59
Rejer og muslinger	319	223	245
Laksefisk	65	13	62
Blandet forarbejdning	45	17	10
Konsum i alt	**549**	**458**	**462**
Fiskemelsfabrikker	12	-122	211
I alt	**561**	**335**	**673**

Kilde: Baseret på Danmarks Statistiks Regnskabsstatistik.

Nettooverskuddet steg til 673 mio. kr.

Nettooverskuddet var i 2014 på 462 mio. kr. for konsumindustrien svarende til en forøgelse på 4 mio. kr. i forhold til 2013. Fiskemelsfabrikkernes bruttooverskud steg med hele 333 mio. kr. Samlet set steg nettooverskuddet med 338 mio. kr. fra 2013 til 2014 og var således i 2014 på 673 mio. kr. Set over hele perioden 2012 til 2014 steg nettooverskuddet med 112 mio. kr.

Rentabilitet

Rentabiliteten vurderes ved at betragte nettooverskuddet i forhold til kapitalapparatets størrelse, dvs. hvor meget overskud investeringerne giver. Kapitalapparatet omfatter alle anlægsaktiver. Rentabiliteten fordelt på brancher er vist i tabel 19.

Tabel 19 Rentabilitet fordelt på brancher (%)

	2012	2013	2014
Torske- og fladfisk	22	27	23
Sild og makrel	15	28	14
Rejer og muslinger	21	25	44
Laksefisk	21	4	18
Blandet forarbejdning	14	7	6
Konsum i alt	**19**	**21**	**25**
Fiskemelsfabrikker	4	-22	34
I alt	**18**	**12**	**27**

Kilde: Baseret på Danmarks Statistiks Regnskabsstatistik.

Rentabilitet

Den beregnede indikator for rentabiliteten inden for fiskeforarbejdning kan anvendes til vurdering af den økonomiske situation i sektoren. Rentabiliteten i fiskeforarbejdning skal være på et vist niveau, såfremt der skal være interesse for at investere i forarbejdningsindustrien frem for andre sektorer, og kun

derved kan en konsolidering og fornyelse sikres.

Høj rentabilitet for de fleste konsum-brancher

Rentabiliteten for alle konsumunderbrancher er positiv og i de fleste tilfælde relativt høj. Underbranchen Blandet forarbejdning har haft en relativt lav rentabilitet de seneste år, sammenlignet med andre konsumbrancher. Årsagen til dette er svær at pege på, da det netop er et mix af arter, der anvendes i denne branche. Underbrancherne Torske- og fladfisk og Sild og makrel, som tidligere har været plaget af meget lav eller negativ rentabilitet, har de sidste 3-4 år oplevet en meget høj rentabilitet. Underbranchen Rejer og muslinger har også haft en relativ høj rentabilitet, hvilket har været tilfældet i en længere årrække. Dette kan muligvis forklares med, at der er få virksomheder i denne branche, som dominerer markedet.

Rentabiliteten i konsumindustrien var 25 procent

Rentabiliteten for konsumindustrien var på 25 procent i 2014, hvilket var en stigning på 4 procentpoint i forhold til 2013, og 6 procentpoint i forhold til 2012.

Positiv rentabilitet i fiskemelsfabrikkerne på 34 procent

Rentabiliteten for fiskemelsfabrikkerne var positiv i 2014 med en rentabilitet på 34 procent, hvilket var en stigning på hele 56 procentpoint i forhold til 2013, og 30 procentpoint i forhold til 2012.

Samlet set opnåede fiskeindustrien en rentabilitet på 27 procent, hvilket var en stigning på 15 procentpoint i forhold til 2013 og 9 procentpoint i forhold til 2012.

Anvendelse af data på EU-plan

IFROs analyse af fiskeindustrien tager, som tidligere nævnt, udgangspunkt i de anvendte principper for underbrancheinddeling, som er beskrevet i Fiskeriets Økonomi 2006. Den oprindelige underbrancheinddeling er korrigeret for de muligheder eller begrænsninger, nyere data giver, samt de diskretionshensyn som er gældende for individdata i Danmarks Statistik.

I udarbejdelsen er der lagt vægt på, at indsamlingen af data sker i overensstemmelse med de vedtagne forordninger om indsamling af økonomiske data[6)] på EU-plan. Dette gør det muligt at anvende de aggregerede data i forbindelse med udarbejdelsen af den årlige økonomiske rapport til EU vedrørende den danske fiskeindustri.

Arbejdet ledes af EU-Kommissionens rådgivende videnskabelige komite (STECF), og rapporter kan findes på STECF's hjemmeside[7].

[6] Rådets forordning (EF) Nr. 1543/2000 af 29. juni 2000 EØF-Tidende nr. L 176/1 og Kommissions forordning (EF) Nr. 1639/2001 af 25. juli 2001 EØF-Tidende nr. L 222/53.
[7] https://stecf.jrc.ec.europa.eu

Den seneste EU rapport beskriver de enkelte medlemslandes fiskeindustri og de væsentligste ændringer fra 2008-2012:
https://stecf.jrc.ec.europa.eu/documents/43805/861045/2014-12_STECF+14-21+-+EU+Fish+Processing+Industry_JRC93340.pdf

I 2018 vil der udkomme en ny rapport, som dækker årene 2008-2015.

Referencer

Danmarks Statistik (2017a). *Årligt nationalregnskab*, hele økonomien (http://www.dst.dk/da/Statistik/emner/nationalregnskab-og-offentlige-finanser/aarligt-nationalregnskab/aarligt-nationalregnskab-hele-oekonomien). Sidst besøgt 27/10-2017

Danmarks Statistik (2017b). *Den samlede udenrigshandel efter art, im- og eksport, sæsonkorrigering og tid* (www.statistikbanken.dk/UHV1) Sidst besøgt 27/10-2017

Landbrugs- og Fiskeristyrelsen (2017). *Danmarks udenrigshandel med fisk og fiskeprodukter fordelt på varegrupper i 2016* (http://fd-statweb.fd.dk/udenrigshandelsrapport/udenrigshandelsrapport__front_matter). Sidst besøgt 27/10-2017